

GŁOS NARODU

Nr. 307. — ROK XLII.

SOBOTA

9 LISTOPADA 1935.

 REDAKCJA, ADMINISTRACJA I DRUKARNIA, KRAKÓW, UL. ŚW KRZYŻA 11
 KONTO P. K. O. WARSZAWA NR. 40.055. — KONTO P. K. O. KRAKÓW. NR. 401.099.

Przedpłata wynosi:

Miesięcznie

W Krakowie		Na całym obszarze Państwa polsk. z drzewką pocztową	Zagranicą.
z osobnym	bez odnośnika	5. — zł.	8. — zł.
5. — zł.	4.50 zł.		

Na całym obszarze Państwa polsk.
z drzewką pocztową

5. — zł.

Zagranicą.

8. — zł.

 Redakcja niezawiera i nie honoruje, listów
 nieopłaconych nie przyjmuje.

Za każdą zmianę adresu dopłata 50 gr.

 Redakcja przyjmuje strony
 od godziny 11. do 13.

TELEFONY: REDAKCJA Nr. 101-90. ADMINISTRACJA Nr. 133-44. DRUKARNIA Nr. 133-44 i 144-06.

Etatyzm i Wierch Kasprowy.

Dowiedzieliśmy się wczoraj, że wśród dekretów przygotowywanych przez rząd obecny znajdują się także m. in. dekrety w sprawie przedsiębiorstw państwowych... Rząd obecny — mówi się — ma dość „etatyzmu“ i chce zrezygnować z prowadzenia całego szeregu przedsiębiorstw. Mają być wydane zakazy robienia inwestycji w pewnej części przedsiębiorstw, a inne nawet mają podobno ulec likwidacji.

Najwyższy czas na tego rodzaju akcję! Państwo polskie potworzyło sobie przedsiębiorstwa nie tylko takie, których wymaga racja stanu, ale i takie, których źródłem jest — delikatnie mówiąc — widzi-mi-się któregoś z ministrów.

„JADŁOSPIS“ — W tej chwili więc prowadzi państwo cały przemysł t. zw. wojenny, fabrykację automobili (Fiat), kopalnie węgla, Mościce i Chorzów, gospodarstwo leśne, produkcję podręczników szkolnych, drukarnie we wszystkich miastach wojewódzkich i t. p.

Dodajmy do tego jeszcze banki państwowe: Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Rolny, P. K. O., — dalej etatyzację całego szeregu banków prywatnych, — wreszcie komunalne kasy oszczędności, w których Min. Skarbu gra rolę ostatniej instancji.

A nie należy zapominać, że w całym szeregu przedsiębiorstw prywatnych (n. p. w Kaluszu) państwo ma połowę kapitału zakładowego!

Ten „jadłospis“ jest oczywiście niekompletny. Z pewnością pominieliśmy w nim szereg pozycji, może drobniejszych, ukrytych po zakątkach i regionach naszego państwa, które jednak przez swoją liczbę stanowią poważną rubrykę.

Nakoniec — monopole państwowe!

„OFIARNICTWO“ PAŃSTWA. — Państwo nasze jest — jak widać — bardzo uprzejme dla obywatela. Cechuje je duch ofiarnictwa. Chce być dla obywatela wszystkim. I chce mu wszystko dać, czego tylko zapagnie: — od soli, papierosa, pieniądza, poprzez węgiel, karabin, książkę szkolną, aż do automobilu, i — kolejki na Wierch Kasprowy.

Tylko, że obywatel nie jest zachwycony tem „ofiarnictwem“ ze strony państwa. Wolałby, żeby pewne gałęzie produkcji były zostawione kapitałowi prywatnemu, inicjatywie prywatnej i wolnej (choć kontrolowanej przez państwo) konkurencji.

Nie sam obywatel jest niezadowolony z tego „ofiarnictwa“ państwowego. Wolno przypuszczać, że niezadowolony jest i p. wicepremier (dla spraw gospodarczych) Kwiatkowski. Przeglądając teraz bilanse przedsiębiorstw państwowych musiał zauważyć, że większa ich część pracuje deficytowo, że więcej podatki, ściągane od podatników z takim nakładem egzekucji, utonęły, a państwo zostało narażone na poważne straty. Tego oczywiście nie można tolerować. „Radosne“ szastanie groszem publicznym nigdy nie uchodzi. Pan minister zarządzający nim winien wiedzieć, że do tego grosza przyszedł nieraz krwawy pot móżdżkowy obywatela, a zawsze jest na nim pięczę prawdziwej ofiary podatnika. Nie wolno mu go więc wydawać na cele, które nie są zawarowane koniecznością państwową. W przeciwnym razie staje się szkodnikiem społecznym, a — jak jest teraz, w okresie deficytu państwowego — także szkodnikiem państwowym.

WZGLĄD NA BEZPIECZEŃSTWO PAŃSTWA. — Oczywiście nie myślimy wcale nawoływać państwa do wyrzeczenia się wszystkich rodzajów przedsiębiorstw gospodarczych. Byłby to nonsens. Zresztą nigdy w historii nie było państwa, któreby jakiegos przedsiębiorstwa nie prowadziło. Bronić należy państwa tylko przed przed-

siębiorstwami, które nie są podyktowane racją stanu.

Pius XI. zastanawiając się w enc. „Quadragesimo anno“ nad zubożeniem współczesnej monopolizacji pewnych dziedzin wytwórczości przez prywatnych przedsiębiorców (różnych „królów“ nafty, stali i t. p.), nie radzi wchodzić w każdym wypadku na drogę socjalizacji, lub etatyzacji. Rozróżnia między różnymi gałęziami produkcji. Pewne z nich mogą pozostać w ręku prywatnych osób, choć kontrolę nad nimi winny sprawować instytucje państwo-publiczne, jak korporacje. Państwo zaś może objąć w „posiadanie“ te tylko — zauważa Papież — dobra, których „ze względu na bezpieczeństwo państwa nie można prywatnym osobom zostawiać“.

POCZĄTEK NA — KASPROWYM. — Przyznajmy, że pogląd Papieża jest trafny. Bezpieczeństwo państwa wymaga, aby pewne działy przemysłu specjalnie ważne ze względu na obronność kraju były w jego władaniu. Z tego względu przyjęło się, że n. p. kolej i poczta w większości państw są przedsiębiorstwem państwowym. Podobnie, jak gdzieś indziej fabrykacja broni i amunicji (choć są państwa, w których nawet ten rodzaj produkcji zostawiony jest prywatnym przedsiębiorcom, przy udziale zresztą państwa).

Ale wolno wątpić, czy n. p. komunikacja autobusowa, przemysł graficzny i t. p. podpadają pod tę regułę. Raczej przeciwnie! A już nikt nas nie przekona, że jest sens jakiś w tem, by w budowie kolejki na Wierch Kasprowy brał udział kapitał państwa. Z tem samem uzasadnieniem mogłoby państwo zająć się n. p. fabrykacją czekolady, lub sznurowadeł do trzewików. I bodaj, czyby w tym wypadku nie zrobiło lepszego interesu, niż uczestnicząc w budowie kolejki górskiej, której właściciel nikt (poza „I. K. C.“) nie chce, a której projekt zdecydowanie odrzuciły wszystkie autorytety mające w tej sprawie coś do powiedzenia.

Bardzo byśmy się cieszyli, gdyby p. wicepremier Kwiatkowski swoją walkę z etatyzmem zaczął od Wierchu Kasprowego. Byłby to naprawdę znakomity gest. A czasem taki gest decyduje o akcji i o jej powodzeniu wobec opinii. Dowodzi szczerości i odwagi. — dwóch cech, które są niezbędne dla meza stanu biorącego się do poważnej akcji.

W. Z.

Kupuj tylko w Drogerii im. św. Teresy

STEFANA HYŁY

Kraków, ul. Wiślna 6. Tel. 138-09.

od 4 XI. — 9 XI. b. r.

Tani Tydzień

galanterji toaletowej

 szczotek do zębów, rąk, ubrania, obuwia,
 zmiotek do włosów, pendzli do golenia —
 puderniczek, grzebieni, siatek do włosów —
 puszków do pudru, brzytw i aparatów do
 golenia luster i t. p.

Drzewo do Niemiec.

Warszawa, 8. 11. (Telef.) Polsko-niemiecka umowa handlowa przewiduje wywóz drzewa polskiego do Niemiec na sumę 39.200.000 zł. w ciągu roku. Najważniejszą pozycję w wywozie drzewa stanowią będą materiały tarte. Prócz tego przewidziany jest eksport pewnej ilości dykty.

A. PIASECKI S. A.

poleca

KARMELKI

śłodowo-śmietankowe

o wybitnie delikatnym
smaku i lodyne przed
kaszlowi, chrypcce i t. p.

Ogólny kongres urzędniczy.

Warszawa, 8. 11. (Telef.) Związki i stowarzyszenia urzędnicze projektują zwołanie kongresu urzędników państwowych do Warszawy celem zajęcia stanowiska wobec obr-żek plac. Do akcji tej przyłączyć się mają

urzednicy samorządowi i prywatni. Ostatnie postanowiono zwołać do Warszawy kongres, któryby objął urzędników i państwowych i samorządowych, a także i prywatnych. Kongres odbędzie się 24 listopada.

Także wojskowi płacą nowy podatek.

(Telefonem od naszego sprawozdawcy)

Warszawa, 8. 11. „Polska Zbrojna“ donosi: Z uwagi na postanowienia w sprawie nadzwyczajnego podatku od uposażeń wojskowych i związanych z tem ograniczeń budżetów osobistych, minister spraw wojskowych przesunął obowiązek posiadania kurtek nowego typu

na 1 maja 1937 roku. Tem samem dozwolone będzie donoszenie kurtek dotychczasowego typu aż do powyższego terminu, który to termin łączy się z okresem donoszenia płaszczy typu dotychczasowego.

— 000 —

Jedni wykonują sankcje, inni handel.

Bruksela, (PAT.) Celem wprowadzenia w życie artykułu 16 paktu Ligi Narodów, zostały ustalone zasady reglamentacji wwozu, wywozu i tranzytu towarów. W sprawie wywozu i tranzytu broni oraz materiału wojennego decydować będzie ministerstwo spraw zagranicznych.

Brazylja przeciw sankcjom.

Rio de Janeiro, (PAT.) Komunikat oficjalny demuntuje wiadomość, jakoby rokowania o traktat handlowy pomiędzy Włochami a Brazylią zostały zakończone. Komunikat stwierdza, iż rokowania trwają i że układ zawarty wczoraj pomiędzy brazylijskim ministerstwem spraw zagranicznych a ambasadą włoską dotyczy wyłącznie operacji handlowych, omawianych w ostatnich czasach w Rzymie, a dotyczących dostaw mięsa Brazylii.

Meksyk wykona sankcje.

Meksyk, (PAT.) Rozporządzenie o zakazie wywozu do Włoch różnych towarów na pod-

stawie uchwalonych sankcyj, zostało wczoraj ogłoszone w dzienniku urzędowym, wobec czego sankcje w Meksyku weszły z dniem tym w życie. W myśl tego rozporządzenia nie wolno wywozić do Włoch bydła pociągowego, żelaza, kauczuku, specjalnych gatunków stali, aluminium, manganu, niklu, chromu, cynku. Zakaz nie obejmuje towarów przeznaczonych dla Włoch, a znajdujących się już w portach meksykańskich.

Irlandja przeciw Włochom.

Dublin, (PAT.) Wczoraj wieczorem, niższa izba irlandzka uchwaliła projekt ustawy o zastosowaniu sankcyj wobec Włoch.

Nafta amerykańska przez Niemcy.

Londyn, (PAT.) Reuter donosi z Dalla (w stanie Teksas), że agenci włoscy prowadzą tam rokowania o nabycie 50 milionów baryłek nafty dla armji włoskiej po cenie 1 i pół dolara za baryłkę. Nafta ma jakoby być przesłana do Niemiec, a stamtąd przez Austrię do Włoch.

Kanał Suezki nie będzie zamknięty.

Ważne oświadczenie angielskiego ministra wojny.

Londyn, (PAT.) Min. wojny lord Halifax, przemawiając w Barnsley, powiedział m. in., że zamknięcie Kanału Suezkiego oznaczałoby wojnę. Nie należy dopuścić do tego, aby Liga Narodów kładąc kres wojnie w Afryce, rozpetala ją w Europie, a sądząc, że taki byłby nieunikniony rezultat polityki, wskazywanej

przez pewnych doradców, według których stanowisko nasze nie jest jeszcze dość stanowcze i którzy sądzą, że powinniśmy byli od początku wojny ogłosić blokadę Kanału Suezkiego i odejść Włochów od Abyki.

ciąg dalszy na str. 7-moj

